

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3740

Vragen van het lid **Nijboer** (PvdA) aan de Minister van Financiën over *de Libra* (ingezonden 26 juni 2019).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën) (ontvangen 27 augustus 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met de aankondiging van de digitale munt «Libra» door Facebook?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de Libra? Kunt u een beschrijving geven van de werking en de techniek erachter? Kunt u zoveel mogelijk details van de «munt» achterhalen en de Kamer daarover informeren?

Antwoord 2

Op dit moment is weinig informatie bekend over de Libra en hoe deze in de praktijk zal gaan werken. Voor zover duidelijk is uit de informatie die beschikbaar is, gaat het om een transactiesysteem, gebaseerd op een aantal onderliggende technologieën van een blockchain, waarop bepaalde eenheden worden uitgeven (de Libra). Het systeem wordt beheerd door de Libra Association, waarin momenteel 28 entiteiten, waaronder Facebook, zijn aangesloten. In eerste instantie is het Libra-systeem een gesloten systeem, waarbij alleen de leden van de Libra Association een zogenaamde node krijgen toegewezen om transacties te kunnen verwerken. Op termijn zou worden overgaan naar een open systeem, vergelijkbaar met hoe bijvoorbeeld bitcoin werkt, waar eenieder als zogenaamde node kan fungeren. Op het Libra-systeem kunnen partijen bepaalde diensten gaan aanbieden. Zo heeft Facebook een dochteronderneming, Calibra, opgericht, dat zal fungeren als een bewaarportemonnee (wallet) voor de Libra.¹

Volgens het *white paper*² wordt de Libra gedekt door een reservefonds dat bestaat uit activa met een lage volatiliteit, zoals bankdeposito's en overheids-

¹ Zie: <https://calibra.com/>

² Zie: <https://libra.org/en-US/white-paper/> en het achterliggende paper *The Libra Reserve*, dat hier beschikbaar is: <https://libra.org/en-US/media-press-news/>

obligaties in muntenheden van stabiele en betrouwbare centrale banken. Dit reservefonds wordt beheerd door de Libra Association. Het reservefonds zou de intrinsieke waarde van de Libra moeten bepalen. Het is op dit moment onbekend wat de compositie van dit fonds zal zijn. Voor elke Libra die wordt gecreëerd, moeten activa ingebracht worden in het reservefonds. Gebruikers van Libra kunnen hun lokale valuta omwisselen voor Libra bij geselecteerde wisseldienst-verleners. Deze wisseldienstverleners kunnen op hun beurt activa inwisselen voor Libra's bij de Libra Association. De Libra Association zal deze activa gebruiken om het reservefonds in omvang te laten toenemen zodat de uitstaande Libra's zouden worden gedekt door reële activa. Het is nog onduidelijk of, en zo ja hoe, Libra's weer ingewisseld kunnen worden voor de activa in het reservefonds en vernietigd kunnen worden. Het onderhoud van het netwerk moet betaald worden met de renteopbrengsten op de activa in het reservefonds. Daarnaast worden er uit de renteopbrengsten dividenden uitbetaald aan de leden van de Libra Association.

Vraag 3, 4

Onder welk toezichtsregime valt de Libra? Welke toezichthouder is bevoegd? Hoe is geborgd dat Nederlandse en Europese toezichthouders volledige bevoegdheden hebben?

Kan de munt al meteen komend jaar, wanneer Facebook van plan is deze te lanceren, op de Europese en Nederlandse markt ingevoerd worden?

Antwoord 3, 4

Ik verwijs hierbij naar mijn antwoord op vraag 2 van het lid Alkaya.

Vraag 5, 6

Welke data wordt door Facebook en andere partijen bewaard bij het gebruik van de Libra?

Worden transactiegegevens en betaalgegevens van gebruikers voor commerciële doeleinden gebruikt? Hoe kan dit worden voorkomen?

Antwoord 5, 6

Dat is op dit moment onduidelijk. Libra heeft een statement over privacy gepubliceerd.³ Hieruit is echter niet op te maken welke data wel en niet gedeeld worden met externe partijen.

De AVG is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens (ook die in transactiegegevens en betaalgegevens) in het kader van de activiteiten van een vestiging van een verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker in de Unie, ongeacht of de verwerking al dan niet in de Unie plaatsvindt. De AVG is daarnaast ook van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen die zich in de Europese Unie bevinden, door een niet in de Unie gevestigde verwerkingsverantwoordelijke of verwerker, wanneer de verwerking verband houdt met het aanbieden van goederen of diensten aan deze betrokkenen in de Unie, ongeacht of een betaling door de betrokkenen is vereist. Hetzelfde geldt wanneer de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen die zich in de Europese Unie bevinden, door een niet in de Unie gevestigde verwerkingsverantwoordelijke of verwerker, verband houdt met het monitoren van hun gedrag, voor zover dit gedrag in de Unie plaatsvindt.

Vraag 7

Op welke manier wordt ervoor gezorgd dat gebruikers precies weten waar zij aan toe zijn als zij zich inlaten met Libra? Hoe weten zij welke partijen zich achter Libra bevinden en aan wie zij hun geld in vertrouwen geven?

Antwoord 7

Op de website van Libra staat informatie over hoe het Libra-systeem werkt en welke partijen betrokken zijn.⁴ Zoals eerder aangegeven, is het momenteel nog onduidelijk of de Libra en/of aanverwante diensten vergunningplichtig zijn. Als dit het geval is, is het hen verboden de diensten aan te bieden in Nederland als zij niet beschikken over de juiste vergunningen. Als de aanbieders van de Libra en/of aanverwante diensten niet vergunningplichtig

³ <https://libra.org/en-US/security-privacy/#overview>.

⁴ <https://libra.org/en-US/>.

zijn, is het aan gebruikers zelf om te bepalen of zij deze diensten willen gebruiken. Ik het laatste geval herhaal ik mijn eerdere waarschuwingen over crypto's. In algemene zin heb ik uw Kamer eerder aangegeven dat crypto's risico's met zich brengen.⁵ Consumenten zijn vaak niet beschermd. Zo vallen crypto's niet onder het depositogarantiestelsel en zijn ze kwetsbaar voor misleiding, oplichting en koersmanipulatie. Daarnaast worden crypto's vaak gebruikt bij het witwassen van crimineel geld en om criminele activiteiten te financieren.

Vraag 8

Wat gebeurt er met het geld van consumenten indien Libra of de achterliggende bedrijven omvallen? In hoeverre zijn consumenten beschermd tegen digitale diefstal, zoals met Bitcoin is voorgekomen?

Antwoord 8

Dit hangt af in hoeverre Libra en de achterliggende bedrijven vergunningplichtig zijn. Alleen banken, met een bankvergunning, vallen onder het depositogarantiestelsel. Het depositogarantiestelsel geldt voorts alleen voor tegoeden tot € 100.000 op betaalrekeningen, spaarrekeningen en termijndeposito's. Als tegoeden niet onder het depositogarantiestelsel vallen worden deze niet vergoed door de overheid in het geval van een faillissement. Indien het Libra-systeem vergunningplichtig is, moet zij zich houden aan regels, inclusief cyberveiligheidsvereisten, om de bedrijfsvoering op orde te hebben, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in de Regeling Oversight goede werking betalingsverkeer van DNB. Als het Libra-systeem en de op Libra gebaseerde diensten niet vergunningsplichtig zijn, zijn gebruikers niet beschermd onder financiële regelgeving.

Vraag 9

Hoe wordt gecontroleerd of er voldoende dekking aanwezig is voor uitstaande Libra's?

Antwoord 9

Het is momenteel onduidelijk hoe de Libra Association dit wil laten controleren.

Vraag 10

In hoeverre leidt het gebruik van (decentrale) blockchain tot nieuwe systeemrisico's? Hoe kan met een decentraal stelsel alsnog worden ingegrepen in het systeem in het geval van problemen?

Antwoord 10

DNB experimenteert al langere tijd met het gebruik van blockchain in het betalingsverkeer.⁶ DNB gaf hierbij aan dat, hoewel blockchaintechnologie de weerbaarheid tegen aanvallen van buitenaf kan verhogen, er tekortkomingen zijn ten aanzien van de juridische zekerheid van de finaliteit van betalingen, efficiëntie en capaciteit. Daarnaast kan het bij een open blockchain onduidelijk zijn wie de eindverantwoordelijke is, wat tot complicaties kan leiden in het toezicht, maar ook in het geval van aansprakelijkheidstelling door gebruikers in het geval van misstanden.

Vraag 11

Vindt u het wenselijk dat socialemediabedrijven zich inlaten met het scheppen van een munt en betalingsplatformen? Bent u bereid na te denken over mogelijkheden om deze concentratie te verbieden en/of bedrijven op te knippen zodat er geen monopolie ontstaat met betrekking tot gebruikersgegevens, persoonsgegevens, betaalgegevens, etc?

Antwoord 11

Voor het eerste gedeelte van uw vraag verwijs ik naar het antwoord op vraag 3 van het lid Alkaya.

⁵ Zie bijvoorbeeld Kamerstuk 32 013, nr. 201

⁶ <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archieef/DNBulletin2018/dnb376502.jsp>

Ten aanzien van concentratie is het kabinet, zoals aangegeven in antwoord op vraag 12 van het lid Alkaya, niet blind voor het risico op blijvende machtsposities van een aantal platforms, onder andere door het ter beschikking hebben van grote hoeveelheden data. De Staatssecretaris van EZK heeft in dat kader in een brief die recent naar uw Kamer is verzonden⁷ drie maatregelen op EU-niveau voorgesteld om met dit risico om te gaan. Eén van deze maatregelen behelst dat een EU-toezichthouder vooraf kan ingrijpen bij platforms met een poortwachterspositie, waar gebruikers niet of nauwelijks meer omheen kunnen. Bijvoorbeeld omdat het platform als enige toegang heeft tot essentiële data. De toezichthouder kan dan per geval bepalen wat er voor nodig is om te zorgen dat een platform met een poortwachterspositie daar verantwoordelijk mee omgaat. Zo kunnen de concurrentiemogelijkheden in stand worden gehouden of zelfs toenemen zonder dat dit nadelige effecten voor kleinere bedrijven of consumenten meebrengt.

Vraag 12

In hoeverre vertrouwt u Facebook, dat allerlei beloftes doet over privacy, maar in het verleden bijvoorbeeld met Whatsapp vaak heeft aangetoond beloftes te breken voor commercieel gewin, een digitale munt als Libra toe?

Antwoord 12

Ongeacht welk bedrijf het initiatief neemt moet er goed gekeken worden naar de risico's die deze innovaties meebrengen. Zo is het belangrijk dat het publieke belang van de continuïteit en stabiliteit van het betalingsverkeer blijvend goed verankerd is.⁸ Het is uiteindelijk aan gebruikers zelf om te besluiten of zij een aanbieder van dergelijke diensten vertrouwen.

Vraag 13, 14

Acht u de huidige wetgeving geschikt en voorbereid op een digitale munt als Libra? Bent u bereid onderzoek te doen naar de toekomstbestendigheid van het digitale geldstelsel en daarover nog dit jaar aan de Kamer verslag te doen?

Bent u bereid om voor september 2019 samen met onder andere De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Consument & Markt (ACM), de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een uitgebreide analyse van de Libra naar de Kamer te sturen, met daarin in ieder geval aandacht voor de systeemrisico's, privacyaspecten, consumentenbescherming, risico's op crimineel of terroristisch gebruik en fiscale aspecten?

Antwoord 13, 14

Zoals in de kabinetsreactie op het WRR-rapport «Geld en Schuld» en de initiatiefnota van het lid Alkaya heb aangegeven, heb ik DNB gevraagd om onderzoek te doen naar digitaal centralebankgeld. Het kabinet kijkt uit naar de uitkomsten van dit onderzoek en hoopt deze begin 2020 tegemoet te kunnen zien. Daarnaast ga ik de komende tijd in gesprek met de toezichthouders over de Libra, en om te onderzoeken welke vergunningen van toepassing zijn en wat de gevolgen kunnen zijn voor het financiële stelsel en consumentenbescherming. Hierbij wordt ook bekeken of de huidige wetgeving en bevoegdheden van de toezichthouders toereikend zijn. Er is op dit moment echter te weinig informatie bekend over de werking van de Libra om hier conclusies uit te trekken. Ik kan u daarom niet toezeggen om voor september de Kamer verder te informeren over de Libra. Wel zal ik uw Kamer informeren, zodra ik met de toezichthouders conclusies heb kunnen trekken.

⁷ Kamerstuk 27 879, nr. 71

⁸ Kamerstuk 35 107, nr. 3 en <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/11/achtergrondstuk-kabinetsreactie-wrr-rapport-geld-en-schuld>.